

УДК 533.6.08 : 532.574

Турик В.М. к.т.н., Кочіна М.В.

НТУУ «Київський політехнічний інститут», м. Київ, Україна

Кочін В.О., к.т.н.

Інститут гідромеханіки НАН України, м. Київ, Україна

ВПЛИВ КЕРУВАЛЬНИХ ДІЙ ВИХОРОГЕНЕРАТОРІВ ФЛАТЕРНОГО ТИПУ НА ФОРМУВАННЯ СТРУКТУРИ ВХІДНОГО ПОТОКУ ВИХРОВОЇ КАМЕРИ

Відомо, що найбільш істотний внесок в процеси переносу маси, імпульсу та енергії в турбулентних потоках забезпечують великомасштабні вихори в нижній частині частотного спектра [1]. Тому актуальною є задача пошуку енергетично ефективних засобів керування цими утвореннями, до яких належать, у першу чергу, когерентні вихрові структури (КВС) у такому дуже поширеному класі технологічних апаратів, як вихрові камери (ВК). Оскільки процес формування виявлених КВС у пасивній та активній частинах ВК починається в області вхідного сопла [2], то на певному етапі цілком природною видається перевірка ефектів впливу на структуру течії саме в зазначеній області. Дана робота продовжує цикл досліджень можливостей керування мікроструктурою КВС у полі відцентрової сили через внесення організованих вихрових збурень до вхідного потоку від вихорогенераторів (ВГ), що включають крилоподібний елемент, який знаходиться в природному режимі самозбудних крутильних автоколивань – флатера [3]. Але тепер головну увагу зосереджено на пристінній частині криволінійного конуса вихорів Гьортлера-Людвіга [2], зокрема, в центральній її точці. Вимірювання за допомогою термоанемометра постійної температури «DISA-55M» дали змогу провести порівняльний аналіз кривих щільності розподілу ймовірності (PDF) трансверсальної проекції актуальної швидкості та перевірку їх на

«нормальність» за умов як відсутності керувальних дій на вхідний потік, так і при їх наявності при збудженні флатера горизонтально або вертикально розташованого крилоподібного елемента ВГ у вхідному соплі камери. Встановлено найбільш цікавий для досліджень частотний діапазон «роботи» КВС, що важливо для правильного вибору частоти дискретизації опитування датчика згідно з теоремою Котельникова. Аналіз розподілу питомої енергії пульсацій по різних частотних смугам досліджуваного діапазону дозволив виділити зони: 1) енергонасичену область в діапазоні 0–180 Гц, яка містить три найбільш характерні частотні смуги в діапазонах 57–59 Гц (гармонічний сигнал), 105–120 Гц та 165–180 Гц; 2) область «білого шуму» в діапазоні частот 180–320 Гц. Спектральний аналіз сигналів для випадків «без ВГ» та «з вертикально-флатеруючим ВГ» свідчить про зменшення амплітуди сигналів нижніх частот в останньому варіанті керування на фоні загального «рожевого шуму» для обох випадків. Виявлено, що енергія пульсацій реалізації з «горизонтально-флатеруючим ВГ» у смузі 0–320 Гц більше, ніж на порядок перевищує реалізацію при варіанті «без ВГ». Коливання ж крильця відносно вертикальної осі відрізнялись нерегулярністю та непостійністю амплітуди, а також найменшими рівнями дисперсії в усіх частотних смугах. Пропонуються пояснення цих ефектів та висновки для їх практичного застосування.

Список літератури:

1. Структура турбулентного потоку и механизм теплообмена в каналах / [Ибрагимов М. Х., Субботин В. И., Бобков В.П. и др.]. — М. : Атомиздат, 1978. — 296 с.
2. *Бабенко В. В.* Макет вихревых структур в вихревой камере / В. В. Бабенко, В. Н. Турик // Прикладна гідромеханіка. — 2008. — 10 (82), №3. — С. 3—19.

*Міжнародна науково-технічна конференція "Гідроаеромеханіка в інженерній практиці"
Секція I
"Технічна гідромеханіка"*

3. *Турик В.М.* Аналіз можливості флатерного керування когерентними утвореннями в потоках вихрових камер / В. М. Турик, В. О. Кочін, М. В. Кочіна // Вісник Нац. техн. ун-ту України «Київ. політехн. ін-т» : серія «Машинобудування». — 2014. — № 71. — С.54—57.